

Muncă și români.

Un **sondaj** plictisitor despre tractoare și chinezi

Vasile Dâncu

Nu am folosit o sintagmă clasică în titlu, de genul, munca la români, pentru că munca este pentru tractoare și chinezi, spunem noi adesea. Alteori spunem: fac orice, dacă nu degenerază în muncă. Mircea, fă-te ca lucrezi sau Noi ne facem că muncim, ei se fac că ne plătesc. Muncă înseamnă viață, dar nici lenea nu a ucis încă pe nimeni. Este greu să găsim un subiect mai bun de glume la români decât munca.

Sigur, este un subiect din categoria haz de necaz, pentru că munca nu este subiect plăcut pentru noi. Am inventat dihotomia dintre *a munci și a face bani*. Cine muncește nu are timp să facă bani. Poveștile filosofice persane sunt nimic pe lângă infinita noastră rezervă de glume legate de muncă.

Recent, a ținut prima pagină, doar câteva zile, subiectul morții unei tinere la București, de extenuare, spun unii, evident, nu angajatorii. A mai murit acum vreo trei ani o fată la o multinațională (ambele morți sunt în curtea unor angajatori străini), iar în ultimii 2 ani peste 300 de oameni au murit în accidente de muncă. Totul a durat puțin, societatea își urmează cursul, politicienii din opoziție au făcut un pic de campanie, cei de la putere s-au apărat cum au putut și, rapid, toată lumea a uitat subiectul.

Nu s-au întrebat nici analiștii, dar nici guvernanții , despre amploarea fenomenului muncii peste program și nici cel al nerespectării clauzelor contractuale de către angajator. Să nu mai vorbim de munca la negru, aspect care ar trebui să fie la ordinea zilei, mai ales pentru cei de stânga.

Văzând asta, unul din tinerii mei colaboratori mi-a propus să facem un studiu științific pentru a vedea cât de extins este fenomenul muncii peste program si, în general, ce mai cred românii despre muncă. Nu ne așteptam să intereseze prea mult autoritățile, așa ca l-am finanțat noi, să spunem din curiozitate științifică.

Nu am avut mari surprize, dar rezultatele nu sunt bune pentru a ne face să dormim liniștiți. Studiul ne arată că tot mai mulți români lucrează ore suplimentare, dar reacțiile si percepțiile lor sunt încă destul de naive, caracteristice pentru o societate în care cultura muncii este încă într-o formă primitiv dezvoltată.

În aproape o treime din locurile de muncă, activitatea nu este normată în nici un fel, iar procente zdrobitoare dovedesc că oamenii sunt mulțumiți de program , 85% și 59% sunt mulțumiți de salariu. Deși consideră că locul de muncă este solicitant, doar 15% caută un loc de muncă. Interesanți sunt șomerii și casnicele, doar vreo treizeci și ceva la sută dintre ei caută un loc de muncă, restul nu știu ce au în plan. Deși 59% dintre români observă pe propria piele că legislația muncii din România nu protejează angajatul, și 76% cred că legislația muncii nu se respectă în țara noastră, ei nu vor nici o schimbare, puțini s-ar revolta, puțini ar face reclamații sau ar căuta o ameliorare a situației.

Să nu mai luăm în calcul lipsa de mândrie: 76% ar accepta un loc de muncă sub pregătirea lor, 75% un loc de muncă în care se fac ore suplimentare, 56% sută ar accepta și un salariu mic, sub așteptări . Deși 63% din angajați au avut în ultimele

12 luni un cunoscut care a pierdut locul de muncă, doar 41% din români sunt îngrijorați pentru locul lor de muncă, oamenii fiind, în general, mulțumiți.

Lipsa de mândrie a angajaților din România este explicabilă și prin lipsa unui angajament real din partea sindicatelor pentru programe de solidaritate cu angajații. În timp ce Franța a fost paralizată câteva luni de grevele privind primul contract de muncă, în România se conturează tot mai mult o masă de manevră imensă care nu este capabilă să-și reprezinte situația de dominare și să reacționeze. Sindicatele se luptă doar câteodată, pentru salarii, iar politicienii își aduc aminte doar în campanie de aceste subiecte.

Am văzut și în acest studiu, în țara lui Dorel, despre muncă vorbim cu lejeritate, ca și cum nu ar fi vorba despre propria noastră viață. Munca înnobilează, spuneau comuniștii, dar românii le-ar răspuns corect ideologic: dar noi nu avem nevoie de nobili.

Suntem în prezența unei conștiințe sociale încă premoderne, unde timpul nu costă bani și munca nu este valorizată ca fiind sursa cea mai importantă, pentru cei mulți, sursă pentru succes și prestigiu. Câștigurile la Loteria Română hrănesc visul de a scăpa de muncă: nu o să mai muncesc niciodată, a spus acum câțiva ani un câștigător la loterie din Tulcea.

La facultate, îmi aduc aminte despre primul deceniu de după revoluție, nu aveam pe nimeni să-și dorească să predea un curs de sociologia muncii și, de regulă, apelam la juriști care vorbeau mai mult de dreptul muncii și nu despre fenomenul social ca atare.

Fascinanta lume a lui Dorel este un teritoriu în care râdem cu poftă, dar cu tot mai accentuată amărăciune. În alte culturi, publicitatea creează semnificații în cadre specifice ale consumului, atunci când imaginează diferite situații. Acolo se

proiectează mirajul, evaziunea, chiar și parodia. La noi, însă, mergem în altă direcție, una din producțiile publicitare de cel mai mare impact, serialul publicitar la cognacul Unirea (genială, trebuie să recunoaștem) ia în tărbacă tocmai munca, adică tocmai cultura muncii și regulile ei.

Nu vreau să spun că nu se muncește în România. Se muncește, probabil, tot mai greu, dar și ineficient. Dezorganizat, fără rațiune, fără tragere de inimă, cu un management al procesului care dă o productivitate mică.

România care muncește este un teritoriu tot mai trist. Oamenii fără apărare acceptă tot mai multe servituți. Nu mai visează la ceva mai bine, se mulțumesc cu puțin, spun că totul li se pare bine și frumos la locul de muncă până îl pierd, deși peste jumătate nu văd nici o posibilitate de angajare. Aici nu mai este vorba doar de o cultură a muncii, cum am scris mai sus, împrumutând vocea sociologului, poate. Este vorba de ceva mai grav. Începem să devenim tot mai sclavi, ne pierdem independența de a alege și de a dispune liber de forța și energia noastră. Vom munci tot mai greu, tot mai mult și pe bani tot mai puțini dacă nu băgăm de seamă că munca este mai importantă decât credem noi acum și că de la legislația muncii și până la școlarizare, de la o justă ierarhizare a profesiilor la o strategie de reprofesionalizare a României, sunt zone întregi de social față de care suntem iraționali și orbi. De la politicieni, la absolvenții de clasa a VIII -a, suntem un popor care nu ia munca în serios, o consideră poate neimportantă și de aceea este un teritoriu lăsat chinezilor și tractoarelor.

Pedeapsa pentru cei care nu iau munca în serios să fie oare trimiterea lor în sclavie?

NB. Rezultatele studiului lansat astăzi se pot vedea la adresa www.ires.com.ro